

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 32 L

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Den norske legeforening og KS i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet 6. november 2020,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Arbeids- og sosialdepartementet legger med dette fram forslag om at arbeidstvisten mellom Legeforeningen og KS i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Departementet legger samtidig fram forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans for å løse tvisten.

2 Forhandlinger og mekling

Tvisten har oppstått i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 og gjelder *Sentral forbundsvis særavtale mellom KS og Den norske legeforening om vilkår for leger og turnusleger/LIS1 i kommunehelse-tjenesten med arbeidsavtale, herunder leger i fastlegeordningen. 1.1.2020–15.9.2020*. Særavtalen regulerer blant annet samfunnsmedisin, legevakt og turnuslegers arbeidsforhold.

Torsdag 3. september startet Akademikerne kommune og KS hovedtariffoppgjøret. Forhandlingene omfattet også reforhandling av særavtalen. Akademikerne brøt forhandlingene den 16. september. De øvrige arbeidstakerorganisasjonene i KS kom til enighet med arbeidsgiver.

Riksmekleren nedla forbud mot arbeidsstans 17. september og innkalte partene til mekling. Mekling ble gjennomført 12., 13. og 14. oktober. Akademikerne anbefalte meklingsresultatet til sine medlemsforeninger med svarfrist 23. oktober. Alle unntatt Legeforeningen aksepterte forslaget.

Legeforeningen aksepterte ikke resultatet fordi de ikke hadde kommet til enighet med KS om særavtalen som regulerer legevakt, samfunnsmedisin og arbeidsforhold for nyutdannede leger. Ettersom Legeforeningen i utgangspunktet ble bundet av forhandlingssammenslutningens anbefaling kunne de ikke iverksette streik før etter svarfristens utløp fredag 23. oktober.

Legeforeningen meldte plassfratredelse onsdag 21. oktober for 23 medlemmer med oppstart av streik mandag 26. oktober. Opptrapping ble varslet 27. oktober for 12 medlemmer med virkning fra mandag 2. november.

3 Omfang og virkninger av konflikten

Streikeuttaket 26. oktober omfattet 23 leger i 5 kommuner:

- Bergen kommune: 5 personer
- Narvik kommune: 5 personer

- Stavanger kommune: 4 personer
- Tromsø kommune: 5 personer
- Trondheim kommune: 4 personer

Flere av legene som ble tatt ut i streik er privatpraktiserende leger som er deltidsansatt i kommunene for det arbeidet de utfører i legevaktordningen. Det var altså bare arbeid tilknyttet legevakt som var omfattet av streiken for disse. Videre var i all hovedsak legene som ble tatt ut i streik ikke satt opp på legevakt den første uken av konflikten. Konsekvensene var derfor små.

Statens helsetilsyn vurderte situasjonen slik at det ikke var fare for liv og helse, senest i sin vurdering onsdag 28. oktober hvor de skrev:

«Vi har ikke mottatt informasjon fra fylkesmennene som indikerer at streiken medfører konsekvenser for liv og helse.

Statens helsetilsyn vurderer at det i dag ikke er fare for liv og helse som følge av legestreiken.»

Legeforeningen varslet 27. oktober at streiken fra 2. november ville trappes opp med ytterligere 12 leger i 7 kommuner:

- Karasjok kommune: 2 personer
- Kautokeino kommune: 2 personer
- Hasvik kommune: 1 person
- Herøy kommune: 3 personer
- Vang kommune: 2 personer (er også ansatt i Nord-Aurdal kommune)
- Nord-Aurdal kommune: 2 personer (er også ansatt i Vang kommune)
- Sirdal kommune: 2 personer

Utvidelsen omfattet mindre kommuner med få leger. Det ble fra arbeidsgiversiden søkt om dispensasjoner for flere av legene, men kun to av disse ble innvilget.

Helsetilsynet ble av Helse- og omsorgsdepartementet bedt om å gjøre en forhåndsvurdering av hvilke konsekvenser den varslede utvidelsen av streiken ville få. I sin vurdering fredag 30. oktober skrev Helsetilsynet:

«Statens helsetilsyn har vurdert om det er fare for liv og helse som følge av den pågående konflikten mellom partene i arbeidslivet på arbeidstakersiden Den norske legeförening og på arbeidsgiversiden KS (Kommunesektorens organisasjon).

Legeforeningen tok den 26. oktober 2020 ut 23 leger i streik i de fem bykommunene; Stavanger, Bergen, Trondheim, Narvik og

Tromsø. Streiken berører de kommunale legetjenester, i hovedsak kommunenes legevaksordning. De 23 legene som ble tatt ut i streik har imidlertid ikke hatt legevakt i aktuelle periode og streiken har forløpt uten konsekvenser for liv og helse.

Den 27. oktober 2020 varslet Legeforeningen opptrapping av streiken med ytterligere 12 leger i 7 nye kommune med virkning fra arbeidsdagens begynnelse 2. november 2020.

Den varslede opptrappingen berører små kommuner med få leger. Denne situasjonen vil umiddelbart påvirke helsetjenesten i de berørte kommunene og det vil oppstå problemer i flere kommuner allerede i løpet av mandagen.

I en av de berørte kommunene er to av tre leger tatt ut i streik. Kommunen har fått avslag på søknad om dispensasjon for begge legene. Kommunen håndterer øyeblikkelig hjelp på dagtid via de tre legene i deres funksjon som fastlege. De aktuelle legene er tatt ut i streik i alle sine legefunksjoner, dvs. som ansatt fastlege, legevakslege, tilsynslege og kommuneoverlege. Mandag 2. november er den ene legen, som ikke er tatt ut i streik, fraværende. Det vil derfor ikke være noen leger tilgjengelig i kommunen fra mandag morgen kl. 08.00. Dette medfører at befolkningen i kommunen står uten legetjeneste, både for øyeblikkelig hjelp og for ordinær legehjelp fra kl. 08.00 mandag 2. november 2020.

Statens helsetilsyn vurderer på denne bakgrunn at det vil oppstå fare for liv og helse ved iverksettelse av opptrappingen av konflikten den 2. november 2020 kl. 08.00.»

På bakgrunn av Helsetilsynets vurdering innkalte Arbeids- og sosialministeren partene til møte søndag 1. november kl. 16.15. Partene bekreftet på møtet at de ikke så noen mulighet for å komme til enighet. I lys av dette og Helsetilsynets rapport informerte statsråden partene om at Regjeringen ville gripe inn med tvungen lønnsnemnd i konflikten. På anmodning fra statsråden sa Legeforeningen seg villig til å avblåse streiken umiddelbart og gjenoppta arbeidet.

4 Konklusjon

Med grunnlag i Helsetilsynets vurdering og den fastlåste situasjonen vurderer Arbeids- og sosialdepartementet at hensynet til liv og helse gjør det nødvendig å løse arbeidstvisten mellom Den norske legeförening og KS uten ytterligere arbeidskamp.

Det overlates til Rikslønnsnemnda å avgjøre tvisten. Det følger av lønnsnemndloven § 2 andre ledd at en avgjørelse av Rikslønnsnemnda har samme virkning som en tariffavtale. Dette gjelder enten saken frivillig er brakt inn for nemnda av partene, eller gjennom vedtak om tvungen lønnsnemnd.

I forslaget til lov § 1 fremkommer det at tvisten skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Nemnda må for å kunne avgjøre hele den aktuelle tvisten ha den samme kompetansen som partene til å fastsette innholdet i tariffavtalen.

Rikslønnsnemnda spiller en sentral rolle i det norske tariffsystemet. Skal nemnda fullt ut kunne fylle sin rolle som et effektivt tvisteløsningsorgan, må den kunne behandle alle sider ved tvisten. Det gjelder også spørsmål om å fastsette unntak fra bestemmelser i lov når partene er gitt kompetanse til å inngå tariffavtale om det, innenfor de rammer som følger av EØS-retten.

Norge har ratifisert flere ILO-konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten (konvensjon nr. 87, 98 og 154). Slik konvensjonene har vært tolket av ILOs organer, stilles det strenge krav for inngrep i streikeretten, men det åpnes likevel for inngrep dersom streiken setter liv, helse eller personlig sikkerhet for hele eller store deler av befolkningen i fare. Sosial-

pakten under Europarådet har i artikkel 6 nr. 4 en tilsvarende bestemmelse som verner streikeretten. Artikkel 6 må imidlertid ses i sammenheng med artikkel G, som åpner for at det ved lov kan foretas begrensninger i streikeretten som er nødvendige i et demokratisk samfunn til vern av andre menneskers frihet og rettigheter, eller til vern av offentlige interesser, den nasjonale sikkerhet og moral i samfunnet.

Arbeids- og sosialdepartementet er av den oppfatning at et vedtak om tvungen lønnsnemnd i den omhandlede arbeidstvisten er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert. Dersom det skulle påvises motstrid mellom internasjonale konvensjoner og Norges bruk av tvungen lønnsnemnd, mener Arbeids- og sosialdepartementet at det under enhver omstendighet er nødvendig å gripe inn i konflikten.

Arbeids- og sosialdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Den norske legeforening og KS i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Den norske legeforening og KS i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Den norske legeforening og KS i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020

§ 1

Twisten mellom Den norske legeforening og KS i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans, jf. lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister (arbeidstvistloven) § 1 bokstav f) og g) for å løse tvisten.

Reglene i lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.
